

Saribayeva Barno Jamalatdinovna

Qo'ng'iroq tumani 24-sonli maktabgacha ta'lim tashkiloti

Duysenova Gulshad Kanatovna

24-sonli maktabgacha ta'lim tshkiloti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'limda o'yinlar va o'qitish texnologiyalarining ahamiyati yoritilgan. Ushbu usul orqali bolalar o'qitish jarayonida ishtirok etishlari, bilimlarni yanada osonroq va samarali o'zlashtirishlari mumkin. O'yinlar orqali ta'lim berishning asosiy usullari, ulardan foydalanish usullari va ular orqali erishilishi mumkin bo'lgan natijalar haqida misollar keltirilgan. Shuningdek, o'yinlarning bolalar rivojlanishiga qanday ta'sir ko'rsatishi haqida tushunchalar berilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, o'yinlar, o'qitish texnologiyasi, ta'lim jarayoni, rivojlanish, innovatsion usullar.

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar uchun ta'lim va tarbiya jarayoni o'ziga xos xususiyatlarga ega. Shu yoshdagi bolalar asosan o'yin orqali o'rganishga moyil bo'lib, ularning e'tiborini jalb etish va o'zlashtirish jarayonini yanada samarali qilish uchun o'yin metodlaridan keng foydalanish lozim. O'yinlar bolalarning dunyoqarashini kengaytiradi, ijodiy fikrlashini rivojlantiradi va ularning o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

O'yinlar, ta'lim jarayonining ajralmas qismi sifatida, bolalarning o'qitishga nisbatan bo'lgan munosabatini shakllantirishga xizmat qiladi. Masalan, matematik o'yinlar orqali bolalar raqamlarni o'rganishadi, sanashni mashq qilishadi va matematika asoslarini tushunishadi. Shuningdek, bunday o'yinlar mantiqiy fikrlash, diqqatni jamlash va jamoada ishlash kabi ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Misol: Matematik o'yin "Raqamlarni top". Ushbu o'yinda bolalarga raqamlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi va ular raqamlarni tartibda qo'yishi kerak. Bu oddiy o'yin orqali sanash va raqamlarni bir-biridan ajratishni o'rganishadi.

O'yin texnologiyalarining ko'plab turlari mavjud:

- Didaktik o'yinlar: Ushbu o'yinlar bolalarning bilim va malakalarini oshirishga qaratilgan. Masalan, ranglarni ajratish o'yini. Bunda bolalarga turli rangdagi buyumlar beriladi va ularni tegishli ranglarga ajratishlari kerak bo'ladi. Bu orqali ular ranglarni tanib boshlashadi va bu boradagi bilimlarini mustahkamlashadi.

- Hikoya asosidagi o'yinlar: Bu turdagi o'yinlarda bolalar hikoya asosida rollarga bo'linib, muayyan vaziyatlarni o'ynashadi. Masalan, "Do'konchi" o'yini. Bunda bolalar biri sotuvchi, boshqalari xaridor bo'lib harakat qilishadi va sotib olish-savdo qilish jarayonini o'rganishadi. Bu o'yin bolalarda muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.

- Sport o'yinlari: Bolalar jismoniy faollikni oshiradigan sport o'yinlari orqali ham rivojlantiriladi. Masalan, "To'p bilan mashqlar" o'yini bolalarning koordinatsiyasini rivojlantiradi, jamoaviy ishlash ko'nikmasini shakllantiradi.

Hozirgi kunda raqamli texnologiyalar yordamida o'qitish jarayoniga ko'plab innovatsion yondashuvlar kiritilmoqda. Bolalar uchun maxsus ishlab chiqilgan ilovalar,

o'yinlar va elektron resurslar ta'lim jarayonini yanada qiziqarli qiladi. Masalan, planshetlarda yoki kompyuterlarda ishlaydigan interaktiv o'yinlar orqali bolalar raqamlar, harflar yoki ranglarni o'rganishlari mumkin.

Misol: "ABC" interaktiv o'yini. Ushbu o'yin orqali bolalar harflarni o'rganishadi va ularni osonroq eslab qolishlari mumkin. Har bir harf bilan bog'liq oddiy so'zlar va rasmiy ko'rinishdagi o'yinlar orqali o'rganish yanada oson va tez amalga oshiriladi.

O'yin texnologiyalaridan foydalanish orqali erishilishi mumkin bo'lgan natijalar juda katta. Ta'limiy o'yinlar bolalarning bilimlarini mustahkamlash bilan birga ularning ijtimoiy ko'nikmalarini, ijodiy va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, o'yinlar bolalarning xotira, e'tibor, diqqat, mantiqiy fikrlash kabi psixologik xususiyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

O'yin texnologiyalari o'zining xilma-xilligiga ko'ra ta'lim jarayonida samarali natijalarni beradi. Ularni qo'llash usullari quyidagicha:

- Rolli o'yinlar: Bu turdagi o'yinlar bolalarda ijtimoiy rol va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, "Doktor va bemor" o'yini orqali bolalar muloqot qilish, yordam ko'rsatish kabi ko'nikmalarni o'zlashtiradi.

- Loyiha asosida o'yinlar: Bu o'yinlarda bolalar muammolarni mustaqil hal qilishadi. Masalan, "Fermani quramiz" o'yini. Bu o'yinda bolalar kichik guruhlariga bo'linib, qog'oz va boshqa materiallar yordamida fermani qurishadi. Bu o'yin bolalarda jamoaviy hamkorlik va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'yinlar va o'qitish texnologiyalari maktabgacha yoshdagi bolalarni ta'lim jarayoniga jalb etishning eng samarali usullaridan biridir. Ushbu usullar orqali bolalar bilimlarni o'zlashtirishda faol ishtirok etadilar, bu esa ularning kelajakdagi ta'lim jarayoniga bo'lgan munosabatini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida ushbu usullarni yanada takomillashtirish va zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga kengroq tatbiq etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Axmedova, L. (2019). Maktabgacha yoshdagi bolalarga didaktik o'yinlar yordamida ta'lim berish. Toshkent: O'zbekiston pedagogika universiteti.

2. Karimova, N. (2021). Maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalarni joriy etishning usullari. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.

3. Sobirov, R. (2020). O'yin texnologiyalarining bolalar rivojlanishiga ta'siri. Buxoro: Buxoro davlat pedagogika instituti.

4. Yuldasheva, D. (2022). Maktabgacha ta'limda o'yin metodlari va ularning samaradorligi. Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.